

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Sžz/3/2012
Identifikačné číslo spisu:	4012200191
Dátum vydania rozhodnutia:	27.03.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Kováčová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:4012200191.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Kováčovej a členov senátu JUDr. Jozefa Milučkého a JUDr. Aleny Poláčkovej, PhD., v právnej veci navrhovateľov: 1./ V. M., rod. X., nar. XX. U. XXXX, bytom v O., V., 2./ C.M., nar. XX. L. XXXX, bytom v O., X., 3./ L. X., nar. X. U. XXXX, bytom v O., V., všetci zastúpení advokátkou Mgr. Ľudmilou Krajínčakovou Blahovou, so sídlom vo Veľkom Záluží, Jána Hollého 1468/1, proti odporcovi: Slovenský pozemkový fond, so sídlom v Bratislave, Búdková 36, v konaní o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z a k a z u j e odporcovi pokračovať v zásahu spočívajúcom v nekonaní vo veci poskytnutia náhradného pozemku za pôvodné nevydané nehnuteľnosti v zmysle rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Nitre č. 2007/00093-114/04-R-I zo dňa 5.februára 2007.

Najvyšší súd Slovenskej republiky u k l a d á odporcovi p o v i n n o s ť obnoviť predchádzajúci stav a pokračovať s navrhovateľmi v konaní ohľadne vydania náhradného pozemku nachádzajúceho sa v obci R., kat. úz. R., zapísaného na liste vlastníctva č. XXX, v registri „C“, ako parcela č. XXX/X - orná pôda o výmere 55 239 m².

Vo zvyšku Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh z a m i e t a .

Odporca j e p o v i n ť zaplatiť navrhovateľom v prvom až treťom rade náhradu trov konania vo výške 903,39 € do rúk ich právnej zástupkyne JUDr. Ľudmily Krajínčakovej Blahovej v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

Navrhovatelia sa návrhom na začatie konania o ochrane pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku zo dňa 22. marca 2012, postúpeným Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky 1. júna 2012 na základe uznesenia Krajského súdu v Nitre č. k. 15S/15/2012-58 zo dňa 10. mája 2012, domáhali

- uloženia povinnosti odporcovi pokračovať v konaní ohľadne poskytnutia náhrady formou vydania

náhradného pozemku za nevydané nehnuteľnosti v zmysle rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Nitre č. 2007/00093-114/04-R-I zo dňa 5. februára 2007, ZP č. 08.2007 zo dňa 25. augusta 2007 vo výške 16 594,07 € s navrhovateľmi;

- uloženia povinnosti pokračovať v konaní ohľadne poskytnutia náhrady formou vydania náhradného pozemku, nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v obci R., k. ú. R., zapísanej na LV č. XXX, registra „C“, ako parcela č. XXX/X - orná pôda vo výmere 55 239 m² navrhovateľom;
- uloženia povinnosti pokračovať v konaní ohľadne poskytnutia náhrady formou vydania náhradného pozemku spočívajúceho v povinnosti generálneho riaditeľa a námestníka generálneho riaditeľa Slovenského pozemkového fondu podpísať Zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemku nachádzajúceho sa v obci R., k. ú. R., zapísanej na LV č. XXX, registra „C“, ako parcela č. XXX/X - orná pôda vo výmere 55 239 m² v celosti, pričom ako nadobúdatelia budú uvedení navrhovateľa v prvom až treťom rade, každý v rozsahu ? k celku;
- uloženia povinnosti odporcovi nahradiť navrhovateľom trovy konania.

Navrhovatelia uviedli, že na základe rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Nitre č. 2007/00093-114/04-R-I zo dňa 5. februára 2007 ako oprávnené osoby požiadali odporcu o poskytnutie reštitučnej náhrady za nevydané nehnuteľnosti. O vydanie náhradného pozemku požiadali štyrikrát v priebehu piatich rokov. Prvú žiadosť podali 10. apríla 2007; odporca na ňu odpovedal, že k vydaniu náhradného pozemku je možné pristúpiť až po vypracovaní znaleckého posudku. Druhú žiadosť podali 22. januára 2009, v ktorej už navrhli vydať konkrétny pozemok, ktorý si vybrali v zozname pozemkov vypracovanom odporcom; odporca im oznámil, že nimi navrhnutý pozemok je možné im vydať, avšak až po schválení nariadenia vlády a tiež po vydaní vnútorných pokynov odporcu. Navrhovatelia podali následne tretiu žiadosť o vydanie náhradných pozemkov 22. mája 2009. Odporca bol aj naďalej nefunkčný, preto podali 10. februára 2011 štvrtú žiadosť o pokračovanie poskytnutia náhradného pozemku. Slovenský pozemkový fond, regionálny odbor Nitra, požiadala odporcu o udelenie súhlasu na vypracovanie geometrického plánu za účelom odčlenenia pozemku v k. ú. R. z pôvodnej parcely č. XXX o výmere 60 231 m². Geometrický plán bol vypracovaný a bola odčlenená parcela č. XXX/X vo výmere 55 239 m². Dňa 28. marca 2011 bola navrhovateľom doručená výzva na prerokovanie ponuky náhradného pozemku v k. ú. R., parc. č. XXX/X - orná pôda vo výmere 55 239 m². Navrhovatelia s ponukou súhlasili a dňa 14. apríla 2011 podpísali Regionálnym odborom Slovenského pozemkového fondu v Nitre navrhnutú Zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemku, ktorá bola zaslaná na prerokovanie a podpis štatutármi odporcu. Dňa 26. mája 2011 bolo navrhovateľom oznámené, že porada vedenia odporcu dňa 17. marca 2011 a 11. mája 2011 nesúhlasila s predložením predmetnej žiadosti do Rady Slovenského pozemkového fondu.

Navrhovatelia namietajú, že okolnosti zabraňujúce vydaniu náhradného pozemku možno vyvodit' len z ustanovenia § 6 ods. 1, ods. 9 písm. a/ až písm. e/ zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 503/2003 Z. z.). Odporca však v správnom konaní nezistil dôvody, pre ktoré nemožno navrhnutý pozemok vydať. Slovenský pozemkový fond, regionálny odbor Nitra, počas celého konania o vydanie náhradného pozemku dodržal zákonné podmienky určené pre vydanie náhradného pozemku. Odporca neuviedol dôvody, resp. okolnosti, pre ktoré pozemok nemožno vydať, obmedzil sa len na konštatovanie, že nesúhlasí s predložením zmluvy do Rady Slovenského pozemkového fondu. Podľa navrhovateľov ak boli dodržané všetky zákonné náležitosti určené pre vydanie náhradného pozemku, odporca nemôže svojvoľne neuzatvoriť Zmluvu o bezodplatnom prevode práva a dohodnutý konkrétny pozemok nevydať, ba ho vydať inej osobe. Navrhovatelia podali sťažnosť podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach (ďalej len zákon č. 9/2010 Z. z.), ktorú odporca vybavil ako neopodstatnenú; odpoveď bola navrhovateľom doručená 5. marca 2012. V oznámení o výsledku prešetrenia sťažnosti odporca uviedol, že mu dňa 11. mája 2011 bola známa skutočnosť o pripravovanej zmene územného plánu obce R., v zmysle ktorej bude predmetný pozemok využívaný ako plocha na výrobu - ťažba piesku. Odbor vnútornej kontroly odporcu zistil, že v súlade s týmto zámerom obecné zastupiteľstvo obce R. dňa 13. mája 2011 rozhodlo o obstaraní zmien a doplnkov č. 2 k územnému plánu obce. Podľa navrhovateľov odporca teda už pred rokovaním obecného zastupiteľstva vedel obsah aj výsledky jeho následného

zasadnutia.

Navrhovatelia ďalej namietali, že náhradný pozemok, ktorého vydania sa domáhajú, bol predmetom 16.zasadnutia Rady odporcu dňa 23. februára 2012 a bol schválený jeho prevod v prospech C.. U. Y., tak ako to vyplýva zo Zmluvy č. XXXXX/XXXX-P.-RXXXXX/XX.XX. Navrhovatelia podali dňa 22. februára 2012 na Okresnom súde Nitra návrh na nariadenie predbežného opatrenia spočívajúceho v zákaze nakladať s predmetným pozemkom; Okresný súd Nitra 29. februára 2012 vydal predbežné opatrenie a zakázal nakladať s nehnuteľnosťou. Následne bol 7. marca 2012 zverejnený na stránke www.pozfond.sk dodatok k Zmluve, na základe ktorého bola nehnuteľnosť parc. č. XXX/X v k. ú. R. zo Zmluvy vypustená práve z dôvodu vydania predbežného opatrenia. Odporca konal v prípade náhradného pozemku parc. č. XXX/X v k. ú. R. v prípade C.. U. Y. cca 2,5 mesiaca, hoci navrhovatelia o vydanie tejto nehnuteľnosti žiadali už od 30. januára 2009. Navrhovatelia poukázali na to, že odporca na jednej strane uvádza, že nemožno pozemok vydať, nakoľko jeho ocenenie bude možno iné, avšak 28. februára 2012 uzatvorí zmluvu na prevod tejto nehnuteľnosti s iným subjektom v rozsahu 219/400 v pomere k celku za rovnakú cenu aká bola pôvodne stanovená navrhovateľom. Z uvedeného teda vyplýva, že pozemok môže byť predmetom prevodu, pri ktorom je odporca povinný postupovať podľa § 34 ods. 19 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 330/1991 Zb.). Skutočnosť, že odporca uzatvoril s postupníkom C.. Y. vyššie uvedený dodatok k zmluve iba potvrdzuje fakt, že hrozí opakovanie nezákonného zásahu.

Podľa názoru sťažovateľov porada vedenia nemôže neodporučiť zmluvu na základe predpokladania možných budúcich zmien, generálny riaditeľ odporcu sa nemôže rozhodovať podľa vlastného subjektívneho uváženia, je viazaný zákonom.

Odporca v písomnom vyjadrení navrhol návrh ako nedôvodný zamietnuť. Uviedol, že pri stanovení ceny a výmery náhradného pozemku vychádzal z územnoplánovacej informácie obce R. zo dňa 1. marca 2011, na základe ktorej mal byť predmetný pozemok určený na poľnohospodárske využitie. Náhradný pozemok pre navrhovateľov bol preto ocenený ako orná pôda podľa BPEJ, ktoré vydal Obvodný pozemkový úrad v Nitre v sume 0,30 € / 1 m². Na základe toho bola vypočítaná výmera parcely č. XXX/X vo veľkosti 55 239 m². V priebehu mája 2011 však odporca zistil, že sa pripravujú zmeny a doplnky územného plánu Obce R. a predmetný pozemok nemal byť využitý na poľnohospodárske účely, ale mal byť využitý ako plocha pre výrobu - ťažbu piesku. Uvedená skutočnosť následne ovplyvnila aj spôsob ocenenia pozemku, a preto už nemohol byť ohodnotený a prevedený ako orná pôda v sume 0,30 €/1 m², ale bol ohodnotený v sume 0,66 €/1 m². V dôsledku tejto zmeny klesla výmera pozemku, ktorý mal byť navrhovateľom vydaný ako náhradný pozemok, na výmeru 24 996 m². Odporca uzatvoril s ďalšou oprávnenou osobou (nie navrhovateľmi) Zmluvu, podľa ktorej vydával náhrady pozemok parc. č. XXX/X v k. ú. R. vo výmere 55 239 m² v podiele 219/400, čo predstavuje výmeru 30 243 m². Touto zmluvou sa nedotkol reštitučného nároku navrhovateľov, keďže zvyšná výmera parcely č. XXX/X v k. ú. R. zostala rezervovaná pre navrhovateľov vo výmere 24 996 m². Odporca poukázal aj na to, že medzi ním a navrhovateľmi nikdy nedošlo k uzatvoreniu zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva k nehnuteľnosti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný podľa § 246 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku preskúmal vec a dospel k záveru, že návrh navrhovateľov je dôvodný. Rozhodol na pojednávaní dňa 27. marca 2013 rozsudkom, ktorý verejne vyhlásil (§ 250v ods. 8, § 246c ods. 1 prvá veta a § 156 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Podľa ustanovenia § 250v ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie.

Pojem „nezákonný zásah“ Občiansky súdny poriadok priamo nedefinuje a všeobecne ho nedefinuje ani iný zákon. Vychádzajúc z ústavnej formulácie uvádzajúcej „rozhodnutia, opatrenia alebo iné zásahy verejnej moci“, pojem „zásah“ možno vykladať ako aktívne konanie vykazujúce znaky bezprostredného „zásahu“ „pokynu“ alebo „donútenia“ zameraného priamo proti poškodenému, resp. proti nemu priamo vykonaného. Jeho znakom je aj to, že ním vyvolané účinky na poškodeného sú definitívne, t. j. inými prostriedkami nápravy ako súdnym donútením neodstrániteľné, čo zákonodarca zvýraznil neprípustnosťou takého návrhu, ktorý smeruje proti „zásahu“, na ktorého elimináciu neboli vyčerpané iné zákonom prípustné prostriedky. Za „zásah“ sa obyčajne považujú aktívne úkony správnych orgánov alebo iných súčastí verejnej správy v rámci výkonu verejnej moci, súvisiace väčšinou s výkonom správnej činnosti, ktorú správna náuka označuje ako „správny dozor“. Za zásah sa považuje nezákonný, resp. v širšom zmysle protiprávny útok orgánov verejnej moci proti subjektívnym verejným právam fyzických alebo právnických osôb. Naproti tomu za zásah v zmysle § 250v ods. 1 sa nepovažuje vydanie právneho predpisu.

Slovenský pozemkový fond je inou právnickou osobou, ktorej zákon zveril rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy, je teda správnym orgánom (pozri aj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 8Sžo/296/2008 z 10. augusta 2009). Slovenský pozemkový fond ako orgán štátu je preto v zmysle čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky povinný konať len na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Tento ústavný imperatív smerujúci k orgánom štátu nie je možné zamieňať s konaním iných fyzických a právnických osôb, ktoré sú v zmysle ustanovenia čl. 2 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky oprávnené konať to, čo im zákon nezakazuje a nemožno ich nútiť, aby konali niečo, čo im zákon neukladá.

Kompetencia odporcu na bezplatný prevod náhradných pozemkov oprávneným osobám, ak im nemožno podľa reštitučného zákona vydať pôvodné pozemky, a s tým súvisiace uzatváranie zmlúv, je zakotvená v zákone č. 330/1991 Zb. v ustanovení § 34 ods. 4 písm. a/. Hmotnoprávne však žalovaný postupuje podľa ustanovení reštitučného zákona č. 503/2003 Z. z. (§ 6 ods. 2 - ods. 10); jeho činnosť nadväzuje na právoplatné rozhodnutie obvodného pozemkového úradu o reštitúcii - o priznaní práva na náhradu za pozemky, u ktorých existuje prekážka ich vrátenia oprávneným osobám podľa ustanovenia § 6 ods. 1 reštitučného zákona, t.j. medzi právoplatným rozhodnutím obvodného pozemkového úradu a konaním žalovaného existuje príčinná súvislosť. V predmetnej právnej veci je oblasť verejného záujmu, v ktorej vykonáva svoju činnosť žalovaný v zmysle § 34 ods. 2 zákona č. 330/1991 Zb., neoddeliteľne spätá s právoplatným rozhodnutím obvodného pozemkového úradu vydaným v oblasti verejnej správy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky z obsahu súdneho spisu, ktorého súčasťou je aj administratívny spis odporcu zistil, že rozhodnutím Obvodného pozemkového úradu v Nitre č. 2007/00093-114/04-R-I zo dňa 5. februára 2007, právoplatným 19. marca 2007, bolo rozhodnuté, že navrhovatelia v prvom až treťom rade spĺňajú podmienky podľa § 3 zákona č. 503/2003 Z. z. Oprávneným osobám však pre zákonné prekážky § 6 ods. 1 písm. a/, písm. d/ citovaného zákona nepriznal právo na navrátenie vlastníctva k pozemkom v k. ú. O., parcely č. XXXX - roľa vo výmere 22 850 m², č. XXXX - roľa vo výmere 2136 m², č. XXXX - záhrada vo výmere 3550 m², všetky vedené v PK vložke č. 14 pre k. ú. O.. Zároveň bolo navrhovateľom v prvom až treťom rade priznané právo na náhradu za uvedené pozemky každému v podiele ? z celkovej výmery pozemkov; náhradné pozemky, ktoré sa prevedú navrhovateľom za ich pôvodné pozemky, poskytne Slovenský pozemkový fond, t.j. odporca.

Následne navrhovatelia v prvom až treťom rade požiadali odporcu o vydanie náhradného pozemku celkovo štyrikrát v priebehu piatich rokov:

- prvú žiadosť podali 10. apríla 2007, bola evidovaná pod č. 815/07; odporca na ňu dňa 7. mája 2007 odpovedal tak, že k vydaniu náhradného pozemku je možné pristúpiť až po vypracovaní znaleckého posudku. Znalecký posudok bol vypracovaný 25. augusta 2007 C.. F. G. pod č. 8/2007 a nehnuteľnosti boli ocenené na 499 918 Sk (16 594,23 €),
- druhú žiadosť podali 22. januára 2009, bola evidovaná pod č. 275/09; v druhej žiadosti už navrhli vydať konkrétny pozemok parc. č. XXX/X v k. ú. R. zapísaného na liste vlastníctva č. XXX, v registri „C“ ako parcela č. XXX/X - orná pôda o výmere 55 239 m², ktorý si vybrali v zozname náhradných

pozemkov vypracovanom odporcom; odporca im dňa 3. marca 2009 oznámil, že prevod náhradného pozemku, ktorý si navrhovatelia vybrali, je možný z dôvodu, že náhradné pozemky nepodliehajú reštitučným nárokom podľa zákonov č. 229/1991 Zb., č. 503/2003 Z. z. Vydanie náhradných pozemkov však možno realizovať až po schválení nariadenia vlády a tiež po vydaní vnútorných pokynov odporcu,

- navrhovatelia podali tretiu žiadosť o vydanie náhradných pozemkov 22. mája 2009, bola evidovaná pod č. 1515/09, v ktorej namietali že nariadenie vlády bolo schválené a publikované v Zbierke zákonov Slovenskej republiky pod č. 142/2009 Z. z. z 1. apríla 2009, a preto žiadajú o vybavenie ich žiadosti,
- odporca bol aj naďalej nefunkčný, preto podali 10. februára 2011 štvrtú žiadosť o pokračovanie poskytnutia náhradného pozemku, bola evidovaná pod č. 566/11.

Až na základe štvrtej žiadosti navrhovateľov v prvom až treťom rade Slovenský pozemkový fond, regionálny odbor Nitra, požiadal odporcu o udelenie súhlasu na vypracovanie geometrického plánu za účelom oddelenia pozemku z pôvodnej parcely č. XXX o výmere 60 231 m² v k. ú. R.. Geometrický plán bol vypracovaný pod č. 30/2011 a bola oddelená parcela č. XXX/X vo výmere 55 239 m², ktorá zodpovedala nároku navrhovateľov v prvom až treťom rade.

Dňa 28. marca 2011 bola navrhovateľom doručená výzva na prerokovanie ponuky náhradných pozemkov v k. ú. R., parc. č. XXX/X - orná pôda vo výmere 55 239 m². Navrhovatelia s ponukou súhlasili a dňa 11. apríla 2011 podpísali Regionálnym odborom Slovenského pozemkového fondu v Nitre navrhnutú Zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemku, ktorá bola zaslaná na prerokovanie a podpis štatutármi odporcu. Dňa 26. mája 2011 bolo navrhovateľom oznámené, že porada vedenia odporcu dňa 17. marca 2011 a 11. mája 2011 nesúhlasila s predložením predmetnej žiadosti do Rady Slovenského pozemkového fondu a Zmluva nebola zo strany odporcu podpísaná. Navrhovateľom bola táto skutočnosť oznámená bez uvedenia dôvodu.

Navrhovatelia podali proti postupu odporcu sťažnosť, ktorá bola vyhodnotená ako neopodstatnená. Až z oznámenia o vybavení sťažnosti sa navrhovatelia dozvedeli dôvod nepodpísania Zmluvy - odporca uviedol, že mu dňa 11. mája 2011 bola známa skutočnosť o pripravovanej zmene územného plánu obce R., v zmysle ktorej bude predmetný pozemok využívaný ako plocha na výrobu - ťažba piesku. Odbor vnútornej kontroly odporcu zistil, že v súlade s týmto zámerom obecné zastupiteľstvo obce R. dňa 13. mája 2011 rozhodlo o obstaraní zmien a doplnkov č. 2 k územnému plánu obce. Najvyšší súd Slovenskej republiky je toho názoru, že odporca nemohol v marci 2011, resp. v máji 2011 vedieť o plánovanej ťažbe piesku na pozemku parc. č. XXX/X, pretože ako vyplýva z oznámenia obce R. z 3. novembra 2011 až v júli 2011 obec uvažovala nad ťažbou piesku; navyše, obec R. ešte v marci 2011 v oznámení pre odporcu uviedla, že predmetná nehnuteľnosť je určená na poľnohospodárske využitie ako orná pôda. Iné skutočnosti preukazujúce skoršie oznámenie zámeru obce R. s predmetnou nehnuteľnosťou z administratívneho spisu nevyplyvajú.

Následne odporca navrhovateľov v prvom až treťom rade vyzval na prerokovanie ponuky nového náhradného pozemku parc. č. XXXX/X, vedenom na LV, č. XXXX pre k. ú. R.. Navrhovatelia s týmto pozemkom nesúhlasia.

Zo súdneho spisu ďalej vyplýva, že odporca dňa 28. februára 2012 uzatvoril s C.. U. Y. Zmluvu č. XXXXX/XXXX-P.-RXXXXX/XX.XX. C.. U. Y. je postupníkom, na ktorého oprávnená osoba C.. U. M. postúpil svoju pohľadávku voči odporcovi na vydanie náhradného pozemku. C.. U. Y. si u odporcu uplatnil nárok na poskytnutie náhradných pozemkov dňa 12. decembra 2011. Odporca dňa 17. februára 2012 súhlasil so žiadosťou C.. U. Y., bezodplatne previedol na C.. U. Y. náhradné pozemky, medzi ktorými bol aj pozemok parc. č. XXX/X - orná pôda vo výmere 55 239 m² v podiele 219/400 k celku, o ktorý mali záujem navrhovatelia v prvom až treťom a ktorí si ho vybrali už 22. januára 2009. Až na základe predbežného opatrenia Okresného súdu Nitra č. k. 12C/22/2012-28 zo dňa 29. februára 2012 bol uzatvorený Dodatok č. 1 k Zmluve č. XXXXX/XXXX-P.-RXXXXX/XX.XX, ktorým bola zo Zmluvy vypustená parcela č. XXX/X - orná pôda vo výmere 55 239 m² v k. ú. R.. V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že odporca je v zmysle ustanovenia § 34 ods. 19 zákona č. 330/1991 Zb. povinný rešpektovať časové poradie podania žiadosti o vydanie náhradného pozemku. V uvedenej právnej veci však bez vysvetlenia dôvodov uprednostnil iného žiadateľa (bez

ohľadu na to, či išlo o oprávnenú osobu alebo postupníka), ktorý podal žiadosť o vydanie náhradného pozemku až po navrhovateľoch, čo je v rozpore s citovaným zákonným ustanovením.

Z uvedeného vyplýva, že pozemok parc. č. XXX/X v k. ú. R. zapísaný na liste vlastníctva č. XXX, v registri „C“, ako parcela č. XXX/X - orná pôda o výmere 55 239 m² bol 28. februára 2012 prevoditeľný, ako orná pôda a nebránila tomu odporcom prezentovaná „prekážka“ ťažby piesku.

Oprávnenie odporcu neposkytnúť oprávnenej osobe náhradný pozemok je upravené v ustanovení § 6 ods. 9 zákona č. 503/2003 Z. z. Odporca v zmysle citovaného ustanovenia nevydá náhradný pozemok:

- ku ktorému nemožno navrátiť vlastníctvo podľa § 6 odseku 1, t. j.

- o pozemok je vo vlastníctve fyzickej osoby a právnickej osoby okrem povinnej osoby (§ 4 ods. 1),

- o na pozemku sa nachádza cintorín,

- o pozemok sa nachádza v pásme hygienickej ochrany vodných zdrojov prvého stupňa alebo tvorí koryto vodného toku, alebo na pozemku sú prírodné liečivé zdroje a zdroje prirodzene sa vyskytujúcich stolových minerálnych vôd,

- o pozemok bol po prechode alebo prevode do vlastníctva štátu alebo inej právnickej osoby zastavaný,

- o na pozemku bola zriadená záhradková alebo chatová osada, botanická záhrada a arborétum zamerané na záchranu a zachovanie genofondu, šľachtiteľská plocha na šľachtenie nových druhov a odrôd rastlín alebo les určený na lesný výskum,

- o na pozemku sú telovýchovné zariadenia a športové zariadenia, alebo

- o pozemok je podľa schválenej územnoplánovacej dokumentácie vyššieho územného celku určený na vyvlastnenie vo verejnom záujme,

- o pozemok sa nachádza v obvode projektu pozemkových úprav a jeho vykonanie bolo schválené,

- je podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie určený na umiestnenie verejnoprospešnej stavby,

- možno vo verejnom záujme vyvlastniť,

- je určený na umiestnenie priemyselného parku,

- je súčasťou podnikového pozemku,

- bol pred návrhom oprávnenej osoby určený pozemkovým fondom na iné využitie podľa osobitných predpisov (napríklad podľa zákona č. 180/1995 Z. z., č. 330/1991 Zb.).

Uvedeným ustanoveniam zákona č. 503/2003 Z. z. zodpovedá aj procesný postup odporcu podľa nariadenia vlády č. 142/2009 Z. z. a aj nariadenia vlády č. 237/2010 Z. z., ktorým bolo zrušené nariadenie vlády č. 142/2009 Z. z. Ak oprávnená osoba navrhne pred doručením pozvánky na prerokovanie ponuky fondu - regionálneho odboru náhradný pozemok, fond - regionálny odbor zistí, či je možné tento pozemok vydať. Ak je možné pozemok vydať, pozve oprávnenú osobu na prerokovanie (§ 1 ods. 3 nariadenia vlády č. 237/2010 Z. z.). Po prijatí návrhu náhradného pozemku oprávnenej osoby regionálny odbor vypracuje návrh zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva ku konkrétnym pozemkom (§ 3 ods. 1 písm. a/ nariadenia vlády č. 237/2010 Z. z., § 6 ods. 1 nariadenia vlády č. 142/2009 Z. z.). Návrh zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva konkrétneho pozemku doručuje fond - regionálny odbor príslušnému organizačnému útvaru generálneho riaditeľstva odporcu; ak tento organizačný útvar nezistí okolnosti zabráňujúce vydaniu náhradného pozemku, teda okolnosti vyplývajúce z § 6 ods. 9 zákona č. 503/2003 Z. z., predloží štatutárnemu orgánu návrh zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva konkrétneho pozemku na prerokovanie radou fondu (§ 3 ods. 2 nariadenia vlády č. 237/2010 Z. z.). V ustanovení § 6 ods. 3 nariadenia vlády č. 142/2009 Z. z. bola následne upravená povinnosť štatutárneho orgánu odporcu podpísať návrh zmluvy po prerokovaní v rade fondu, ak sa nezistia nové skutočnosti podľa § 5 ods. 1 citovaného nariadenia. Z uvedených ustanovení nariadení vlády jednoznačne vyplýva, že nepodpísanie zmluvy o bezodplatnom prevode vlastníctva k pozemku môže byť podmienené len okolnosťami vylučujúcimi prevod vlastníctva zakotvenými v § 6 ods. 9 zákona č. 503/2003 Z. z. Prevoditeľnosť náhradného pozemku a zákonné prekážky sa skúmajú v štádiu konania pred pozvaním oprávnených osôb na prerokovanie návrhu náhradného pozemku. Možno hovoriť o určitej koncentrácii konania, kedy otázka prevoditeľnosti náhradného pozemku je uzatvorená zaslaním pozvánky na prerokovanie návrhu konkrétneho náhradného pozemku. Len výnimočne sa môže vyskytnúť situácia, že náhradný pozemok nebude možné vydať až po prerokovaní, pretože vznikli nové skutočnosti vyplývajúce z § 6 ods. 9 zákona č. 503/2003 Z. z.,

ktoré v čase prerokovania náhradného pozemku neexistovali; o tento prípad však v predmetnej právnej veci nejde. Ak už bola zmluva o bezodplatnom prevode vlastníctva ku konkrétnemu pozemku vypracovaná, zaslaná navrhovateľom na podpis, navrhovatelia legitímne očakávali, že pre vydanie pozemku neexistujú žiadne zákonné prekážky.

Podľa názoru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ťažba piesku nepredstavuje ani jeden dôvod na nevydanie náhradného pozemku, pretože nie je ako dôvod upravená v § 6 ods. 9 zákona č. 503/2003 Z. z. V tejto súvislosti Najvyšší súd Slovenskej republiky odporcovi zdôrazňuje ústavný imperatív podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky interpretovaný vyššie. Odporca nie je oprávnený rozširovať dôvody nevydania náhradného pozemku o ťažbu piesku, ktorá navyše nebola žiadnym relevantným a zákonným spôsobom v čase konania porady vedenia odporcu v marci 2011, resp. v máji 2011 preukázaná. Odporca nedisponuje autonómnou vôľou, jeho konanie musí zodpovedať ústave a zákonu.

V predmetnej právnej veci je v neposlednom rade potrebné zohľadniť aj podstatu a účel reštitúcií, ktorými sú zmiernenie následkov niektorých majetkových krívd spočívajúcich vo svojvoľnom odňatí pozemkov vlastníkov v rozhodnom období (v tomto prípade od 25. februára 1948 do 1. januára 1990) a obnovenie pôvodných vlastníckych vzťahov k pôde. V súčasnosti je navrhovateľom právoplatným a vykonateľným rozhodnutím obvodného pozemkového úradu priznané právo na náhradu za pozemky (parcely č. XXXX, č. XXXX a č. XXXX v k. ú. O.); sú teda oprávnenými osobami podľa reštitučného zákona č. 503/2003 Z. z. Postupom odporcu bolo ich vlastnícke právo dotknuté. Nároky vzniknuté podľa zákona č. 503/2003 Z. z. majú prioritu pred inými nárokmi, čo vyplýva z ratia legis zákona č. 503/2003 Z. z., účelu reštitúcií, ustanovení § 6 ods. 2 zákona č. 503/2003 Z. z. Priorita reštitučných nárokov je vyjadrená slovami: »oprávnenej osobe sa „prevedú“ bezodplatne do vlastníctva iné pozemky vo vlastníctve štátu ... « a § 6 ods. 5 zákona č. 503/2003 Z. z.: » ... pozemky, ktoré sa „prevedú“ oprávneným osobám ... „poskytne“ Slovenský pozemkový fond ... «. Slovenský pozemkový fond je povinný do jedného roka od výzvy oprávnenej osoby jej ponúknuť náhradný pozemok (§ 6 ods. 6 tretia veta zákona č. 503/2003 Z. z.). K prevodu náhradných pozemkov teda príde za splnenia zákonných podmienok, odporca nemôže svojvoľne vytvárať prekážky nevydania náhradného pozemku, ktoré nie sú zakotvené v zákone č. 503/2003 Z. z.

Vychádzajúc z uvedených skutočností a citovaných právnych predpisov Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že odporca nezákonne zasahuje do vlastníckeho práva navrhovateľov v prvom až treťom rade ako oprávnených osôb od 10. apríla 2007, keď od podania ich prvej žiadosti zákonným spôsobom nereagoval na návrhy navrhovateľov, uvádzal nezákonné dôvody nemožnosti prevodu vlastníctva k pozemku a dokonca navrhovateľmi požadovaný pozemok parc. č. XXX/X v k. ú. R. medzitým previedol (aj keď len vo výmere 30 243 m²) v prospech tretej osoby, ktorá si uplatnila nárok až po navrhovateľoch. Ak by bolo pravdivé tvrdenie odporcu, že zvyšná časť parcely č. XXX/X v k. ú. R. vo výmere 24 996 m² bola rezervovaná pre navrhovateľov v prvom až treťom rade, potom by nebolo potrebné, aby navrhovateľom odporca navrhoval nový náhradný pozemok parc. č. XXXX/X zapísaný na LV, č. XXXX v k. ú. R.. Tvrdenie odporcu o rezervovaní zvyšnej časti pozemku parc. č. XXX/X v k. ú. R. pre navrhovateľov je zavádzajúce a nezodpovedá realite. Konanie odporcu ako také je preto možné definovať ako účelové a je v rozpore s čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, § 6 zákona č. 503/2003 Z. z.

Vzhľadom na to Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že návrh navrhovateľov na začatie konania proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku je dôvodný, navrhovatelia pred jeho podaním využili prostriedok nápravy - sťažnosť podľa zákona č. 9/2010 Z. z., ktorá bola odporcom vyhodnotená ako neopodstatnená, návrh na začatie konania podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku podali v zákonnej lehote. Preto Najvyšší súd Slovenskej republiky podľa § 250v ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku zakázal odporcovi pokračovať v zásahu spočívajúcom v nekonaní vo veci poskytnutia náhradného pozemku za pôvodné nevydané nehnuteľnosti v zmysle rozhodnutia Obvodného pozemkového úradu v Nitre č. 2007/00093-114/04-R-I zo dňa 5. februára 2007 a uložil mu povinnosť obnoviť predchádzajúci stav a pokračovať s navrhovateľmi v konaní ohľadne vydania náhradného pozemku nachádzajúceho sa v obci R., k. ú. R., zapísaného na liste

vlastníctva č. XXX, v registri „C“, ako parcela č. XXX/X - orná pôda o výmere 55 239 m². Odporca je povinný uvedené povinnosti vykonať bezodkladne po právoplatnosti tohto rozsudku, pričom je viazaný právnym názorom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vysloveným v tomto rozsudku.

Keďže Najvyšší súd Slovenskej republiky prikázal odporcovi pokračovať s navrhovateľmi v prvom až treťom rade v konaní ohľadne vydania náhradného pozemku nachádzajúceho sa v obci R., k. ú. R., zapísaného na liste vlastníctva č. XXX, v registri „C“, ako parcela č. XXX/X - orná pôda o výmere 55 239 m², je navrhovateľmi požadované uloženie povinnosti generálnemu riaditeľovi a námestníkovi generálneho riaditeľa odporcu podpísať Zmluvu o bezodplatnom prevode vlastníctva k predmetnému pozemku nadbytočné, preto v tejto časti Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh zamietol.

O náhrade trov konania Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol podľa § 250v ods. 5 Občianskeho súdneho poriadku a úspešným navrhovateľom v prvom až treťom rade priznal náhradu trov konania vo výške 903,39 €. Výška náhrady trov konania bola určená v zmysle § 11 ods. 4, § 13 ods. 2, § 14, § 15 písm. a/, § 17 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len vyhláška). Základná sadzba tarifnej odmeny bola určená podľa § 11 ods. 4 v spojení s § 13 ods. 2 vyhlášky v roku 2012 nasledovne: 127,16 €/2 = 63,58 x 3 = 190,74 €; v roku 2013 nasledovne: 130,25 €/2 = 65,12 x 3 = 195,37 €. Celková náhrada trov konania vo výške 903,39 € pozostáva z nasledovných úkonov právnej služby:

- prevzatie a príprava vecí v roku 2012 - 190,74 € (§ 14 ods. 1 písm. a/ vyhlášky),
- návrh na začatie konania podľa § 250v Občianskeho súdneho poriadku z 22. marca 2012 = 190,74 € (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky),
- písomné vyjadrenie z 22. marca 2013 - 195,37 € (§ 14 ods. 1 písm. b/ vyhlášky),
- účasť na pojednávaní pred Najvyšším súdom Slovenskej republiky 27. marca 2013 - 195,37 € (§ 14 ods. 1 písm. c/ vyhlášky),
- režijný paušál v roku 2012 - 2 x 7,63 € = 15,26 € (§ 15 písm. a/ vyhlášky),
- režijný paušál v roku 2013 - 2 x 7,81 € = 15,62 € (§ 15 písm. a/ vyhlášky),
- náhrada za stratu času za štyri polhodiny strávené cestou Veľké Zálužie - Bratislava a späť - 4 x 13 € = 52 € (§ 17 ods. 1 vyhlášky),
- cestovné náhrady za cestu Veľké Zálužie - Bratislava a späť - 8,4 litra PHM x 100 x 160 km x 1,415 € + 29,28 € = 48,29 € (§ 15 písm. a/, § 16 ods. 4 vyhlášky, zákon č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.